

Univerzita
obraný

Centrum bezpečnostních
a vojenskostrategických studií

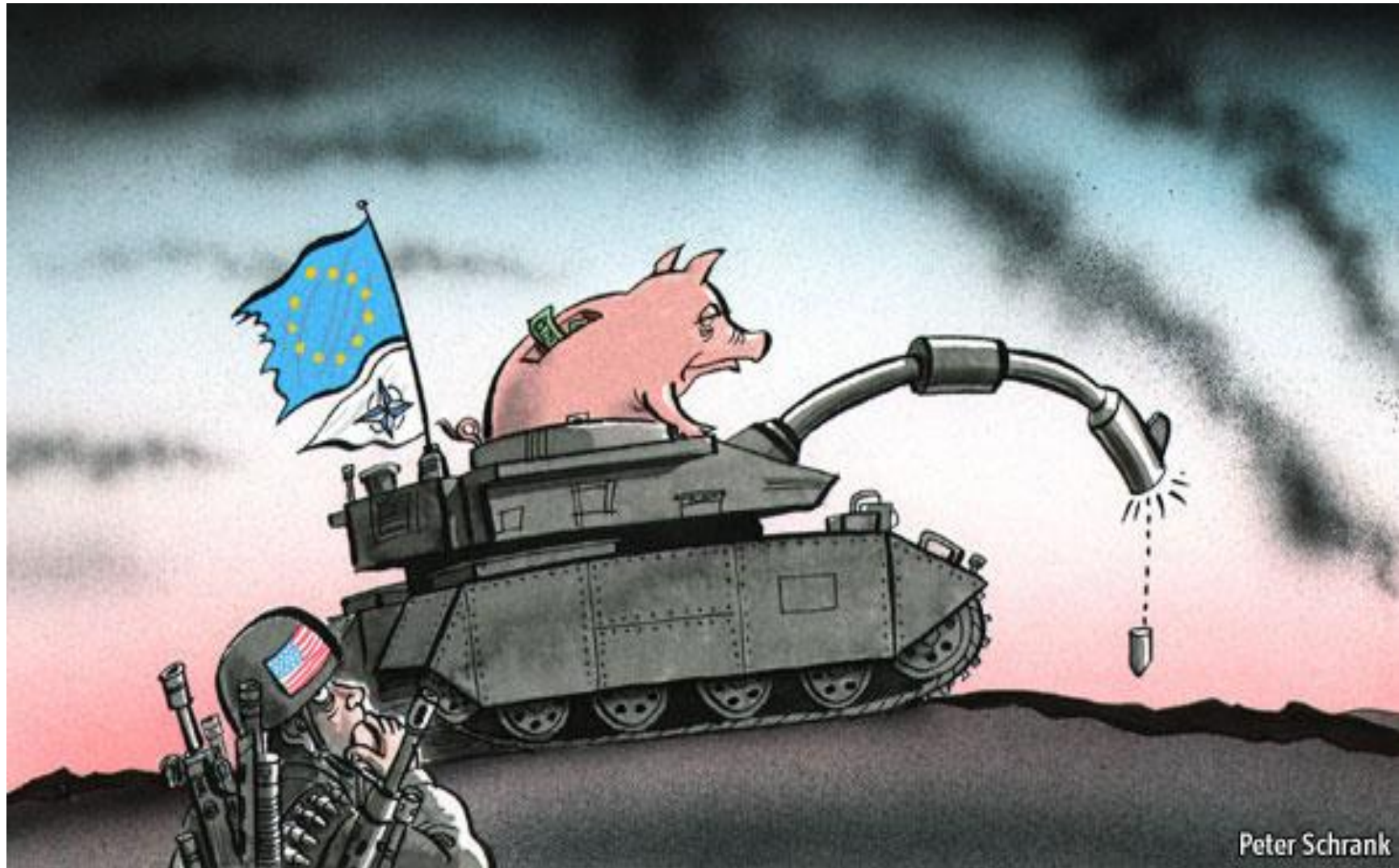
cbvss.unob.cz

Zbrojní politika EU a NATO

Obsah

- Iniciativa NATO Smart Defence
- Iniciativa „Connected Forces“
- Projekty NATO Smart Defence
- Překážky a omezení při Smart Defence
- Iniciativa Framework Nations Concept
- Projekty PESCO
- Strategický kompas
- Některé otázky k zamyšlení
- Závěr

Jeden z pohledů USA na Evropskou unii

Úvod

- Světová finanční krize zvýraznila rozdíly mezi obrannými schopnostmi EU a USA;
- Od roku 2008 snížilo své vojenské výdaje mnoho evropských států NATO, včetně ČR; od roku 2015 se pak výdaje začaly zvyšovat
- Mezi příčiny poklesu patřil mimo jiné i obecný pocit bezpečí po ukončení studené války;
- Problémem je i nízká efektivita vynakládaných prostředků na obranu zemí EU (21 z NATO) způsobená nedostatečnou úrovní mezinárodní spolupráce a ochranářskými praktikami jednotlivých států;
- Reakce NATO a EU na snižující se rámec obranných výdajů a také nové bezpečnostní prostředí **byla mnohonárodní spolupráce v oblasti vojenských schopností** - Smart Defence a PESCO.

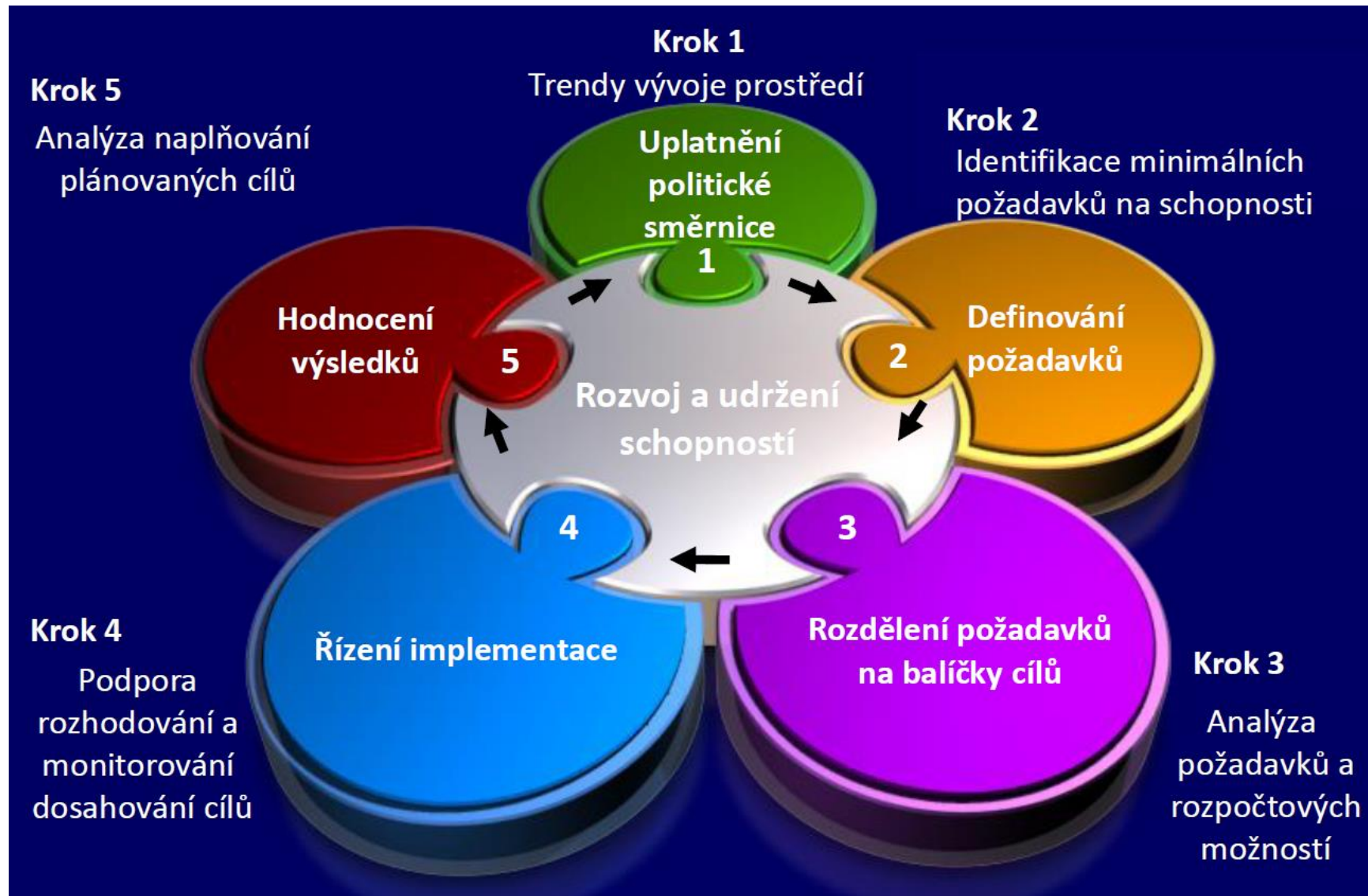
Iniciativa NATO - Smart Defence

More for less!

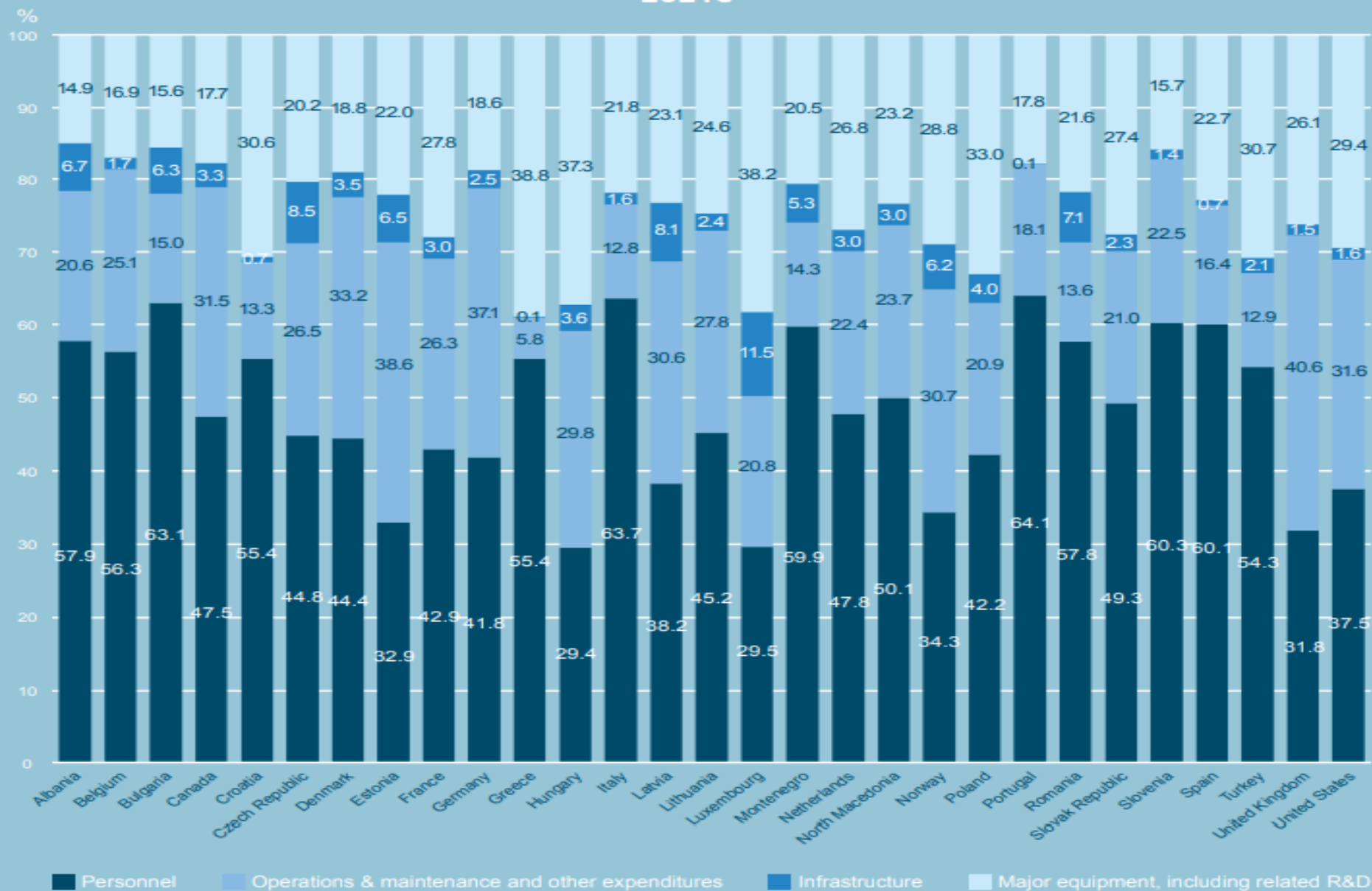
Anders Fogh Rasmussen, GT NATO, 2009-2014

Iniciativa NATO SD – proces NDPP

Graph 3: Main categories of defence expenditure (%)
(percentage of total defence expenditure)

2021e

Iniciativa NATO - Smart Defence

V rámci iniciativy Smart Defence, identifikovalo Velitelství NATO pro transformaci (ACT) 3 pilíře:

- Kooperaci – mezinárodní spolupráci;
- Prioritizaci;
- Specializaci na vybrané schopnosti:
 - By default – specializace vynucená rozpočtovým škrty;
 - By design – systematická a koordinovaná specializace.

Iniciativa NATO - Smart Defence

Smart Defence je v současné době vnímána ve dvou rovinách:

- Koncepční – řeší strategii, koncepční základy a předpoklady pro úspěšnou realizaci;
- Praktická mezinárodní spolupráce – pracuje s konkrétními mnohonárodním projekty začleněnými do 1. a 2. skupiny připravenosti (Tier 1 a Tier 2), strukturovanými do šesti skupin:
 - JISR (Joint Intelligence Surveillance and Reconnaissance);
 - Udržitelnost sil (Sustainment);
 - Výcvik a příprava sil (Training and Preparation of Forces);
 - Ochrana vojsk (Force Protection);
 - Projekce sil (Effective Engagement);
 - Ballistic Missile Defence.

Projekty NATO Smart Defence

- Výcvik v prostředí blížící se reálnému nasazení
- Síť e-learningových školících středisek na bázi počítačové informační služby
- Mnohonárodní centrum pro letecký výcvik (MATC) – CZE
- Mnohonárodní výcvik vojenských leteckých posádek
- Využívání biometrických údajů ve vojenských operacích
- Sdílení námořních hlídkových letounů (MPA)
- Dálkově ovládaná vozidla pro silniční vyčišťovací operace
- Mnohonárodní společné velitelství (MN JHQ) v Ulmu
- Ženy ve vysokých funkcích v oblasti bezpečnosti a obrany
- Velitelství společné podpůrné skupiny logistiky (JLSG HQ)
- Sdružování a sdílení mnohonárodních zdravotnických zařízení (Role 2)

Iniciativa „Connected Forces“

Klíčová část Smart Defence, iniciativa Connected Forces sestává ze tří částí:

- Výcvik a vzdělávání;
 - Zvýšení počtu cvičení;
 - Lepší využití technologií.
-
- *“CFI presents an opportunity, building on Alliance experience, including on Operations, to ensure that Allies develop and retain the ability to work effectively together and with Partners as appropriate” - Chicago Summit Defense Package 2012*

Iniciativa „Connected Forces“

Hlavní úsilí je zaměřeno na následující oblasti:

- Vzdělání, výcvik, cvičení a evaluační politika;
- Technologické aspekty CFI;
- Vývoj schopností, operativnost a udržitelnost;
- Plánovací a revizní proces v rámci PfP;
- NRF;
- Propojení s národním plánovacím procesem;
- Zapojení mnohonárodních schopností do cvičení NATO a vedených operací NATO.

Framework Nations Concept

- **Uskupení zemí na bázi dobrovolnosti** jako platformy pro udržení, konsolidaci a zkvalitnění stávajících vojenských schopností a dále jako základ pro společný rozvoj a zabezpečení vojenských schopností Aliance identifikovaných v rámci obranného plánování NATO
- Východiskem konceptu je **soustředění** vyspělých vojenských schopností spojenců **kolem tzv. „Framework Nations,“** jež by poskytly koncepční a organizační rámec pro mnohonárodní spolupráci
- **Účelem** konceptu je **napomoci** spojencům **realizovat cíle výstavby schopností** směrem k naplnění ambicí Aliance
- Koncept usiluje o dosažení efektivnějšího spolupůsobení sil a schopností spojenců orientovaného k vybudování nasaditelných souborů sil (*Deployable Sets of Forces*), jež by byly dlouhodobě k dispozici

Framework Nations Concept

- Koncept byl i jedním z nástrojů jak dosáhnout cílů výstavby NATO Forces 2020
- Dává rovněž jednotlivým členským zemím Aliance možnost vytvářet interoperabilitu s vyššími prvky
- Vytváří také potenciál zavést v několika cyklech do praxe mnohonárodní cíle výstavby schopností
- V současné době prezentuje Aliance iniciativu [NATO 2030](#)
- V červnu 2022 bude přijata nový dokument – Strategická koncepce, který bude reflektovat současnou změněnou bezpečnostní situaci ve světě

NATO Forces 2020

Strategic Foresight Analysis
Future Framework for
Alliance Operations

'Vision'

**NATO
FORCES
2020**

'Ends'

*Primary
'Means'*

**P
P
D
N**

CFI & SD

'Ways'

Strategic Concept
2010

Překážky a omezení při Smart Defence

- Členské státy NATO musí být ochotné a mít vůli vzdát se určitých vojenských kapacit;
- Některé úkoly a opatření musí být řešeny na národní bázi. Z toho vyplývá národní dilema – mít plné spektrum vojenských schopností nebo pouze omezené vojenské schopnosti?
- Iniciativa Smart Defence má smysl pouze tehdy, pokud pro Alianci přinese nové možnosti nebo pokud přispívá k udržení schopností které by jinak nebyly udržitelné;
- Při společném financování by mělo být hlavním cílem v oblasti procesu obranného plánování NATO spravedlivé sdílení břemene všemi členskými státy.

EU – Capability development plan

PLÁN ROZVOJE SCHOPNOSTÍ

Cíle výstavby EU (2010)

Budoucí trendy

A

Plánování

B

Obrázek společných vojenských kapacit-požadavků a potřeb, který musí splňovat současné politické předpoklady SEOP v měnícím se světě - při zobrazování aktuálních a budoucích výzev

Krátkodobý horizont

Dlouhodobý horizont

D

Realita

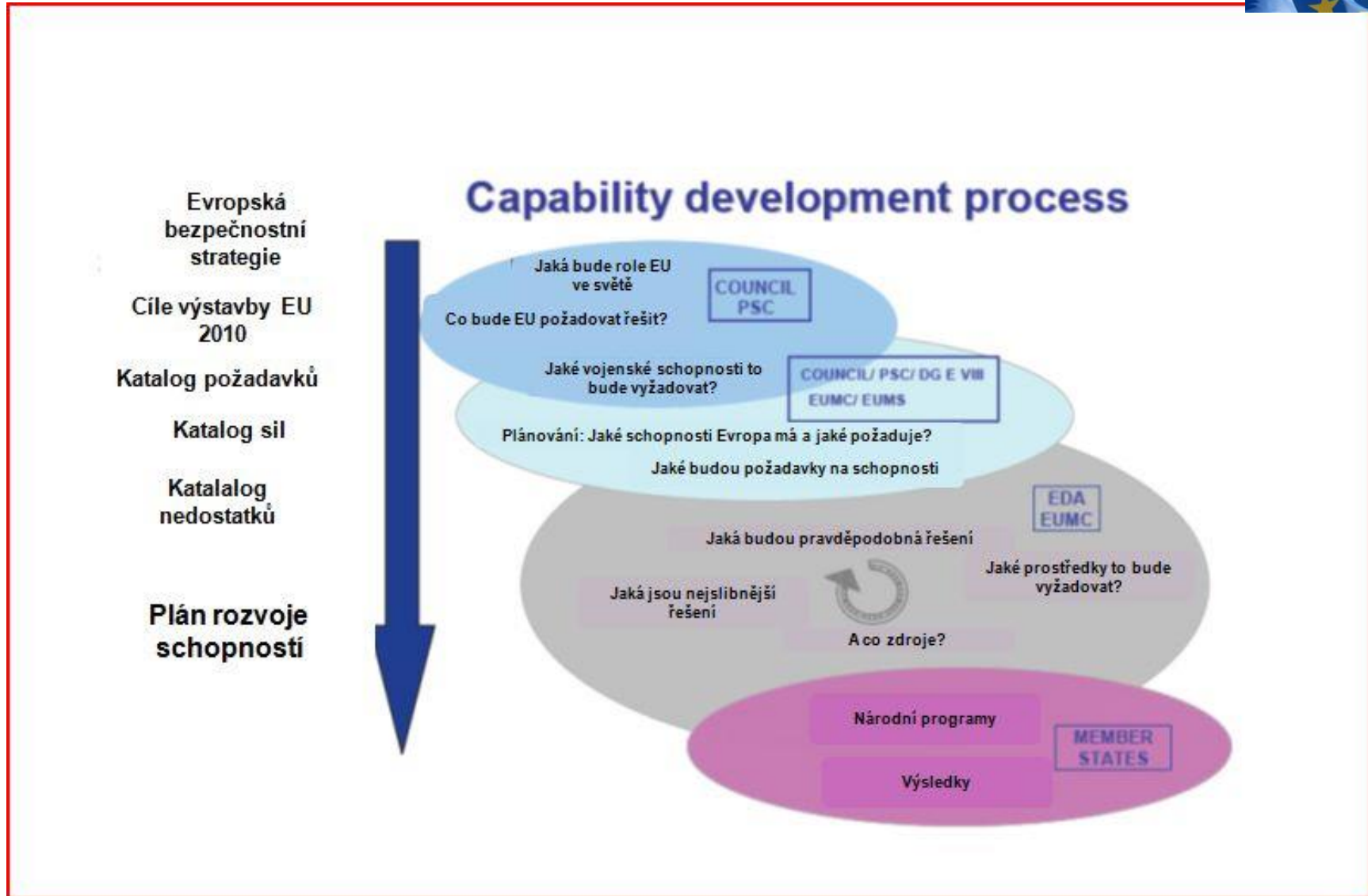
C

Získané zkušenosti

Plány a programy

EU – Capability development process

Walt
de Helder
Martin

Evropská unie a NATO

- Na summitu ve Varšavě v červenci 2017 prohlášení vysokých představitelů, které vymezilo sedm základních oblastí spolupráce a na to navazující seznam 40 bodů spolupráce přijatý oběma organizacemi na ministerské úrovni v prosinci 2016.
 - Čelení hybridním hrozbám včetně situačního přehledu, strategické komunikace, řešení krizí a posilování resilience
 - Spolupráce v operacích
 - Kybernetická bezpečnost a obrana
 - Obranné schopnosti
 - Obranný průmysl a výzkum
 - Cvičení
 - Posilování obranných a bezpečnostních schopností partnerů

EU-NATO Joint Declaration: implementation

6 December 2016

Council of the EU and North Atlantic Council endorse

40 proposals in 7 areas

hybrid threats

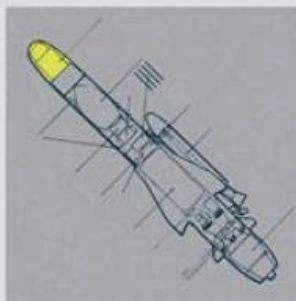
operational cooperation, including maritime issues

cyber security

defence capabilities

industry and research

exercises

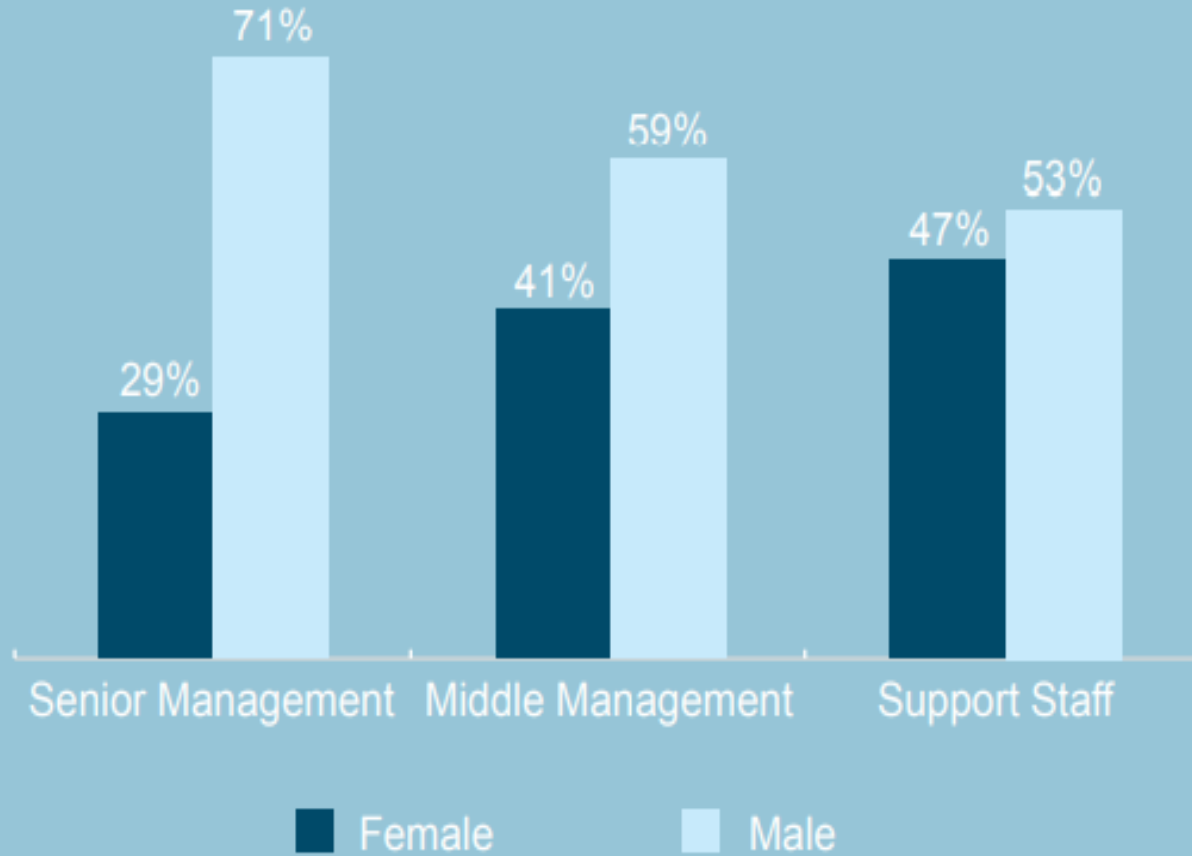

capacity building

Council of the European Union
General Secretariat

International Staff at NATO: Gender Statistics

Evropská obranná agentura (EDA)

- Evropská obranná agentura byla zřízena podle společné akce Rady ministrů ze dne 12. července 2004 s cílem:
 - zlepšit obranyschopnost EU, zejména v oblasti krizového řízení
 - podporovat spolupráci EU v oblasti vyzbrojování
 - posílit průmyslovou a technologickou základnu obrany EU a vytvořit evropský konkurenceschopný trh s obranným vybavením
 - podporovat výzkum s cílem posílení průmyslového a technologického potenciálu Evropy v oblasti obrany

Sdružuje všechny členské země EU s výjimkou Dánska

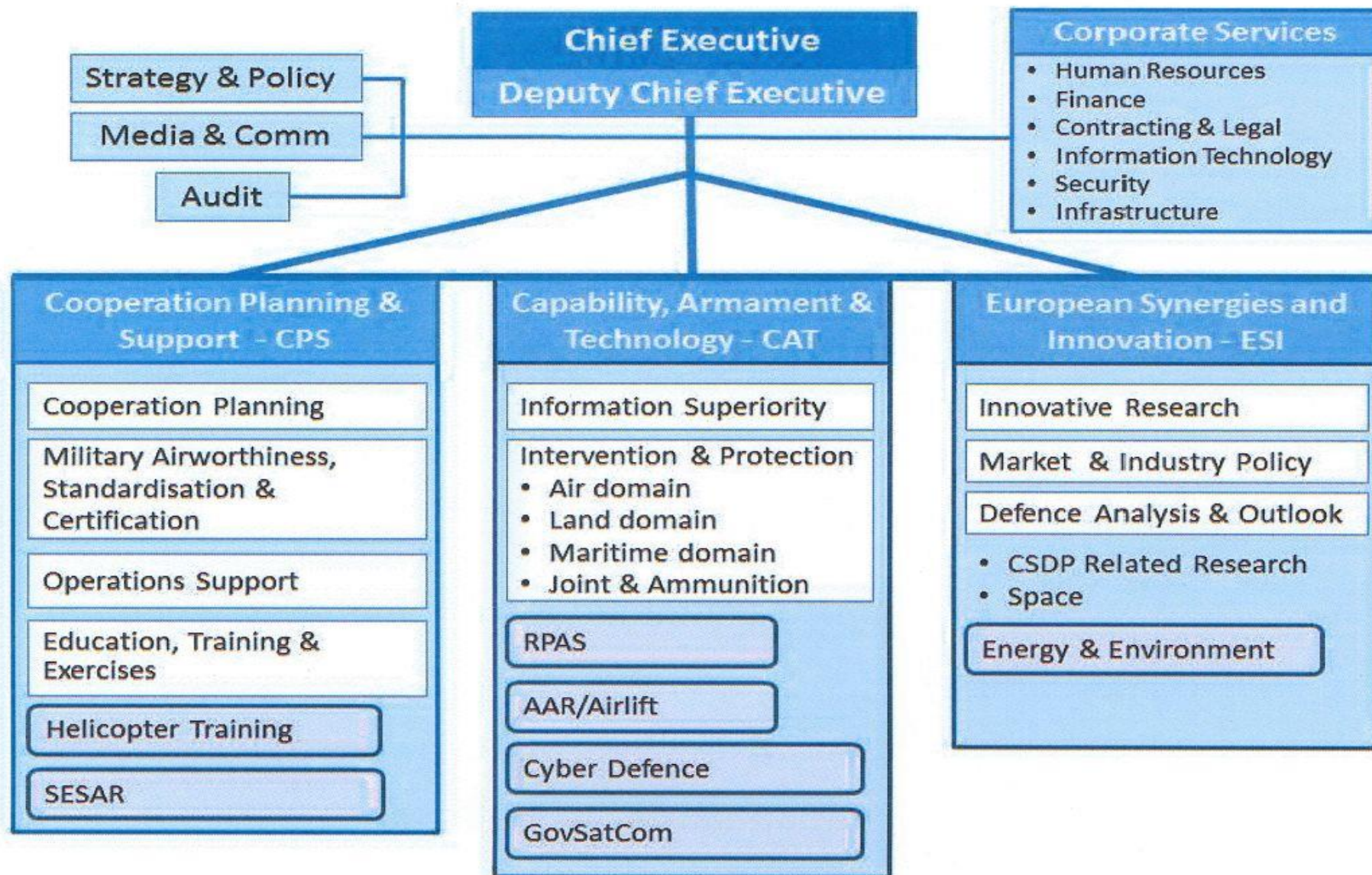
Evropská obranná agentura

Jiří Šedivý, EDA Chief Executive

Nar. 1963, ve funkci od 5.5.2020, nominace na 3 roky

Evropská obranná agentura

EU Global Strategy European Autonomy of Action

Capabilities

Financing

Structures

CDP

Target State
Prioritisation

CARD

Actual State
Capabilities and
Options for Cooperation

PESCO

Cooperation Framework
Realisation of Projects

EDF

Financial
Support of
Projects

Research

Development

EPF

Operations
and Technical
Assistance

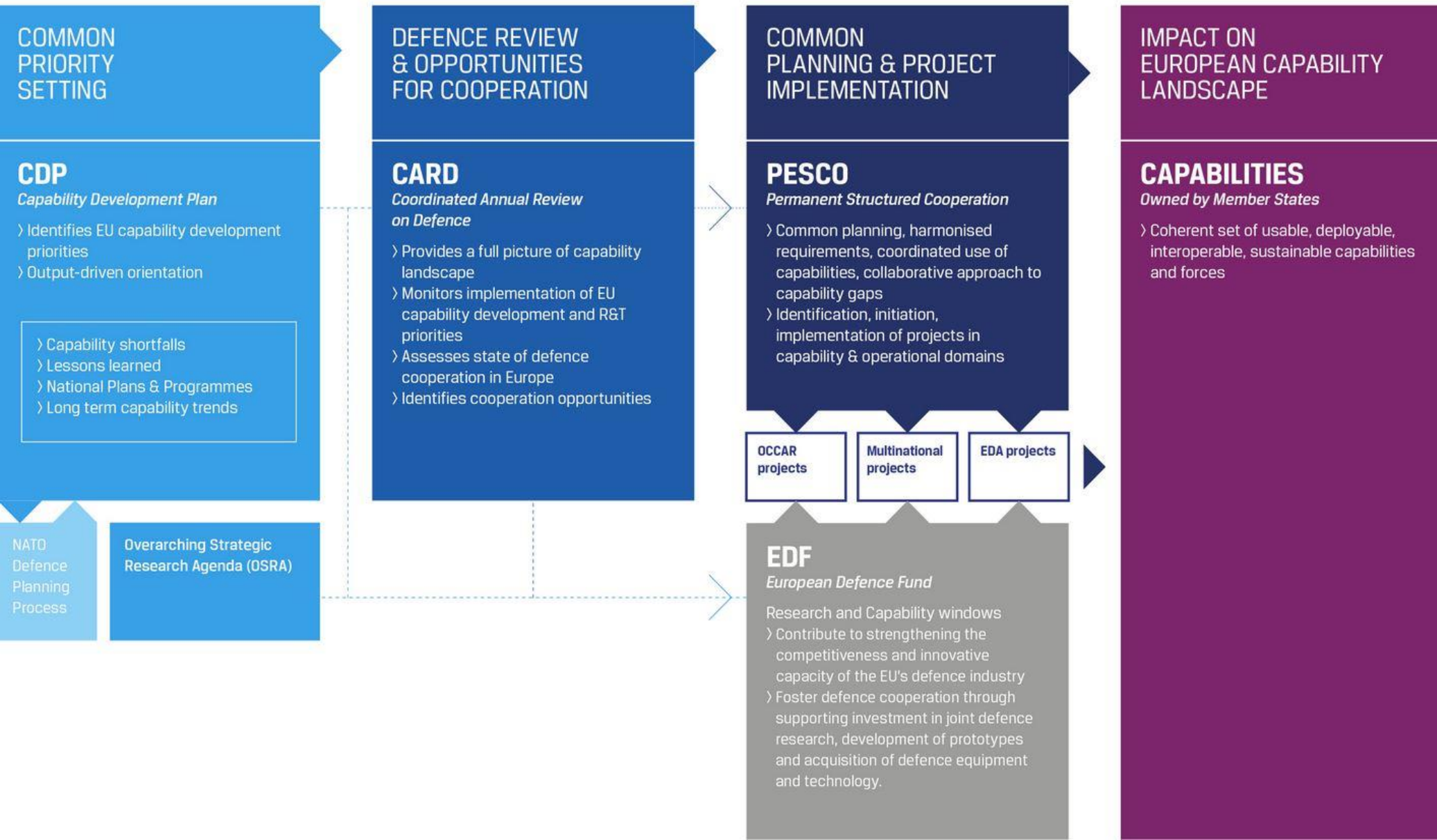
Operations,
Capability
Development,
Military
Assistance

MPCC

Operational Planning and
Implementation of Military
Missions (non-executive
military CSDP missions + 1
executive mill CSDP operation
limited to EU Battle Group size)

The military planning and
conduct capability (MPCC)

A coherent approach from priorities to impact

Projekt PESCO

- Podle stanov projektu [PESCO](#) musí členská země tento úmysl ohlásit a o tomto kroku informovat národní vládu a parlament

Kromě schválených projektů obsahuje i následující body a požadavky:

- jednotný evropský obranný trh;
- závazné investice do obranného průmyslu;
- ustanovení evropského obranného fondu, kam budou peníze od členských zemí směřovat (EDF - European Defence Fond).
- Koordinováno s Annual Review on Defence (CARD)
- K projektu se přihlásilo 25 členských zemí EU z 27 členů.

PESCO PARTICIPATING MEMBER STATES

The 25 EU Member States participating in PESCO on the basis of [Council decision \(CFSP\) 2017/2315 of 11 December 2017](#) are:

Projekt PESCO

Ve čtyřech vlnách bylo schváleno celkem 60 projektů. ČR se doposud aktivně zapojila celkem do 8 projektů:

1. vlna

- Evropské zdravotnické velitelství (EMC)
- Vojenská mobilita

2. vlna

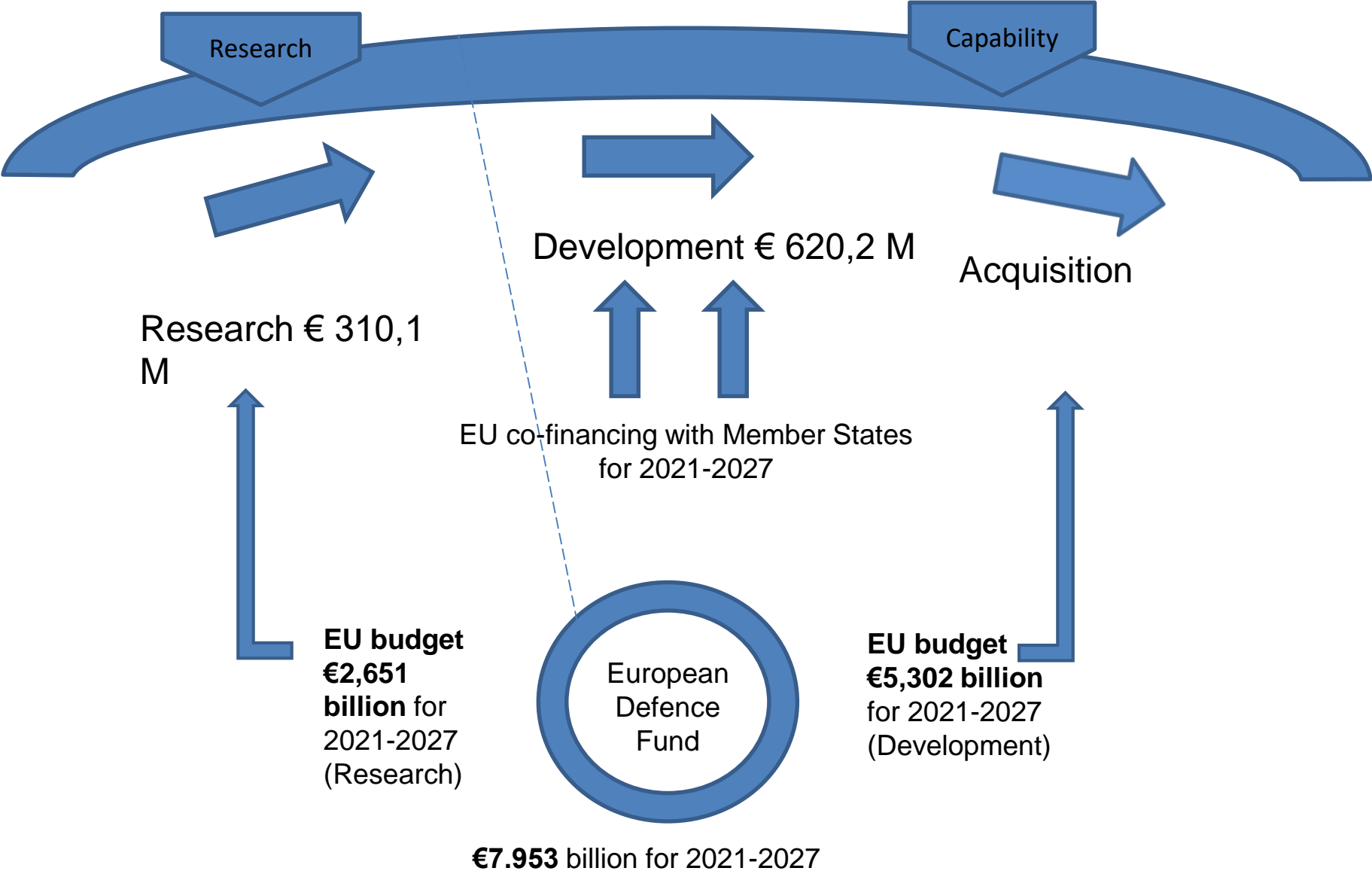
- Integrovaný bezpilotní pozemní systém (iUGS)
- Dálkově řízené bezpilotní letecké prostředky (Eurodrone),
- Systém obrany proti bezpilotním vzdušným prostředkům (C-UAS)
- Sdílení vojenských základen (Co-basing)
- Schopnosti a interoperabilita elektronického boje (JISR) - leading nation

4. vlna

- Strategický transport pro nadměrný náklad (SATOC)

V dalších 9 projektech vystupuje Česká republika jako pozorovatel.

European Defence Fund (EDF)

European Defence Fund (EDF)

- Poskytnout klíčový příspěvek ke strategické autonomii Evropy, ochraně a obraně jejích občanů
- Podporovat obrannou spolupráci a snižování nákladů mezi členskými zeměmi při výrobě nejmodernějších obranných technologií a vybavení
- Fond bude koordinovat, doplňovat a posilovat národní investice do obrany
- Způsobilé jsou pouze projekty spolupráce, kde jsou minimálně 3 účastníci z členských států
- Je určen podíl rozpočtu na projekty s přeshraniční účastí malých a středních podniků (MSP)
- EU bude spolufinancovat vývoj prototypů pouze tehdy, pokud se členské státy zaváží k nákupu konečného produktu
- Projekty PESCO mohou mít nárok na vyšší míru spolufinancování EU (30% místo 20%)

Strategický kompas

- Dokument [Strategický kompas EU](#) ze dne 21.3.2022 je strategický materiál, určující směr a cíle Evropské unie na poli obrany a bezpečnosti do roku 2030.
- Evropská unie získává dokument, který je obdobou Strategické koncepce NATO, kterou čeká revize v červnu 2022
- Stanovuje vysokou úroveň ambicí agendy EU v oblasti bezpečnosti a obrany tím, že:
 - 1. poskytuje společné posouzení našeho strategického prostředí, hrozeb a výzev, jimž EU čelí a jejich důsledků pro EU;
 - 2. přináší větší soudržnost a společnou vizi již probíhajících činností v oblasti bezpečnosti a obrany;
 - 3. stanovuje nové postupy a prostředky ke zlepšení kolektivní schopnosti EU bránit bezpečnost občanů EU a Unie jako celku;
 - 4. stanovuje jasné cíle a milníky pro měření dosaženého pokroku.

Strategický kompas

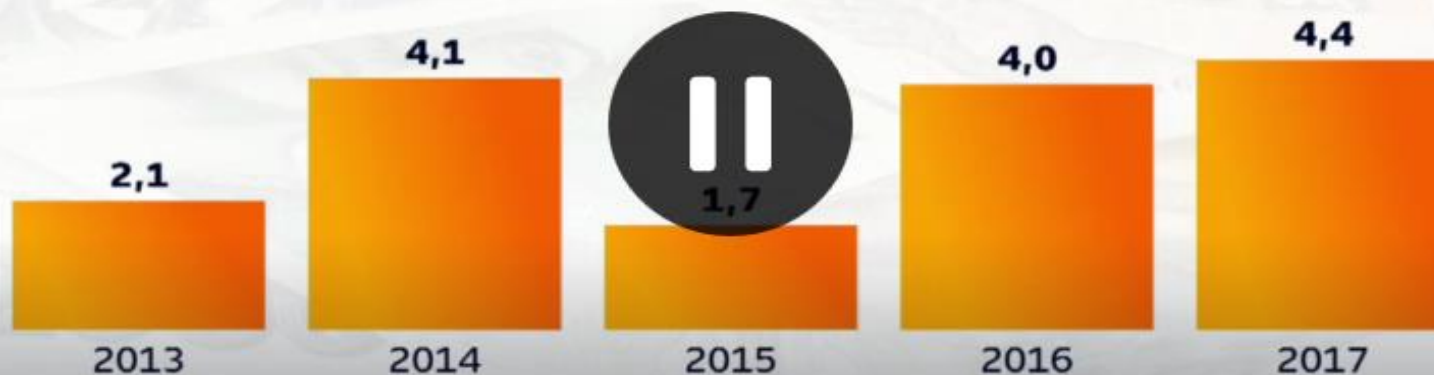
Kromě úvodní části s názvem Svět, s nímž jsme konfrontováni, je dokument rozčleněn do čtyř oblastí (pilířů):

- Jednat (ACT) – vždy, když vypukne krize, musí být EU schopna jednat rychle a důrazně, pokud možno společně s partnery a v případě potřeby i samostatně.
- Zajistit bezpečnost (SECURE) - Posílit schopnost EU předvídat hrozby, zaručit bezpečný přístup ke strategickým oblastem a chránit občany EU.
- Investovat (INVEST) - znamená více a lépe investovat do schopností a inovativních technologií, odstranit strategické nedostatky a snížit technologickou a průmyslovou závislost.
- Rozvíjet partnerství (PARTNER) - v zájmu řešení společných hrozeb a výzev posílí EU spolupráci s partnery.

Rozpočet MO: nevyčerpané peníze

v mld. Kč

Zdroj: Ministerstvo obrany

Rok 2018 3,5 mld. Kč

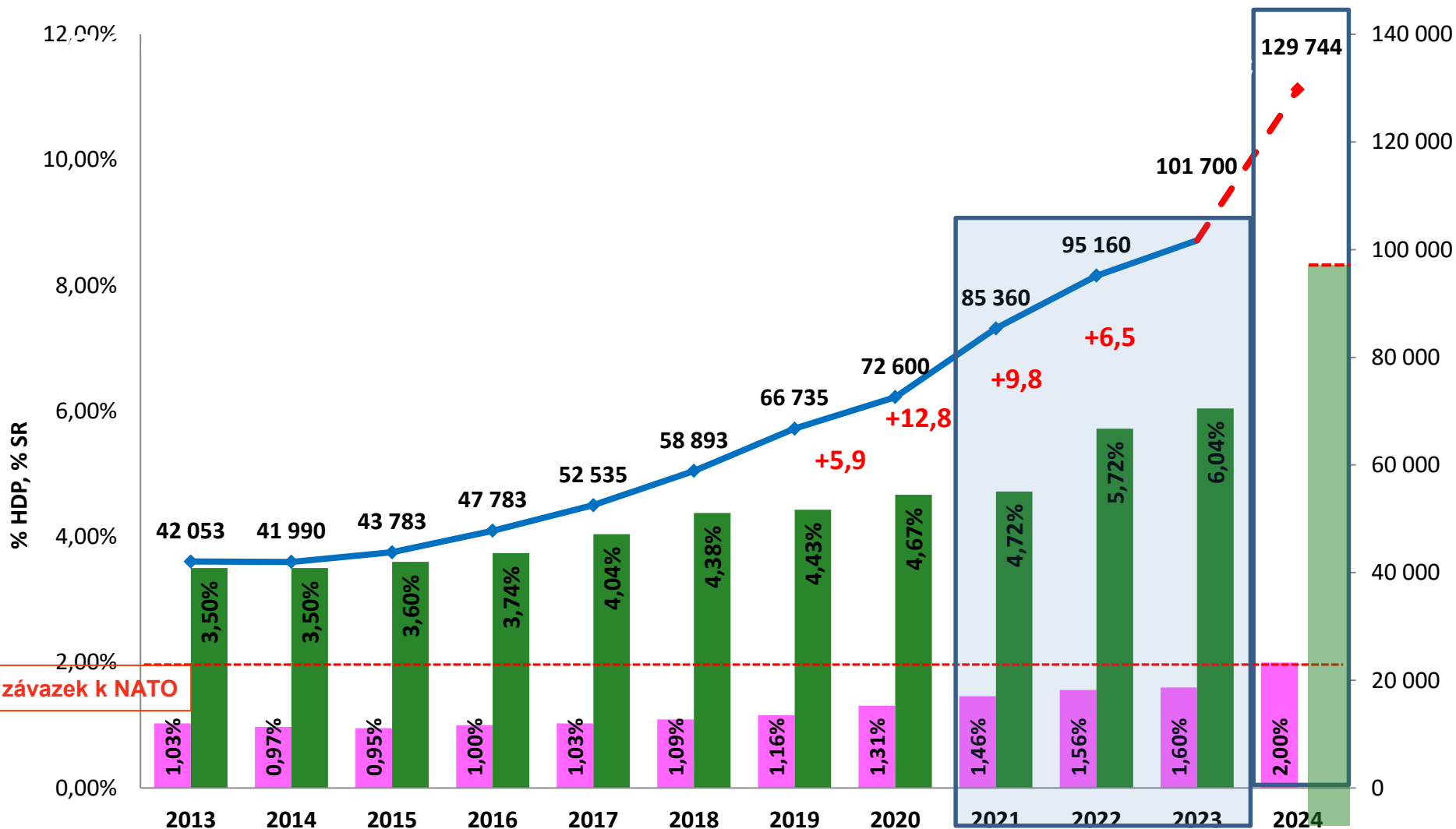
Rok 2019 2,6 mld. Kč

Rok 2020 1,8 mld. Kč

Rok 2021 XX mld. Kč

Defence expenditure as a share of GDP versus equipment expenditure as a share of defence expenditure - 2021

■ Podíl rozpočtu kapitoly MO na HDP
 ■ Podíl rozpočtu kapitoly MO na výdajích státního rozpočtu ČR
 —◆— Schválený rozpočet kapitoly MO

Zdroj: Prezentace NSE, velitelské shromáždění 11/2020

Vyzbrojovací projekty v roce 2021-2023

Projekt	NR 2021	SV 2022	SV 2023	Celkem 2021 - 2023
Víceúčelové vrtulníky - nákup	2 811	4 450	6 588	13 849
Mobilní 3D radiolokátor MADR - nákup	174	2 422	36	2 632
Letouny CASA C-295 - nákup	454	535	496	1 485
Pronájem nadzvukových letounů JAS 39 C/D Gripen	1 700	1 700	1 700	5 100
Kolová obrněná vozidla TITUS - nákup *	616	2 183	2 039	4 838
Lehké obrněné vozidlo CBRN - nákup	1 627	1 451	0	3 078
Protiladlový komplet SHORAD - nákup	0	800	1 000	1 800
Pasivní sledovací systém DPET - nákup	295	246	512	1 053

Zdroj: Prezentace NSE, velitelské shromáždění 11/2020

EU ARMY

Novodobá historie společných evropských sil

- I když EU fakticky existuje již dlouho, na nutnosti vytvořit společné evropské obranné struktury se EU shodla až v roce 2000 na summitu v Nice;
- Efektivní fungování případné evropské armády čelí dvěma základním problémům :
 - 1. Neochota jednotlivých členských států vyčlenit své vojenské jednotky pro společnou evropskou armádu a investovat do tohoto projektu dostatečné finanční prostředky;
 - 2. Neschopnost evropských států dohodnout se na vytvoření společné zahraniční politiky EU. Zahraniční politika, bezpečnost a obrana jsou záležitosti, nad kterými si zachovávají kontrolu jednotlivé vnitrostátní státy;
- Budoucí evropská armáda by měla poněkud odlišný charakter a strukturu, než mají národní armády současnosti.

Scénáře:

**Společná obrana
a bezpečnost**

Mise

**Sdílená bezpečnost
a obrana**

Solidarita

Solidarita
a vzájemná
pomoc
(podpořená
operačně)

Zvýšená
odolnost,
špičkové
operace

Solidarita
(finanční
a operační)

**Spolupráce
na obraně
a bezpečnosti**

Vysoce intenzivní
operace (námořní,
vzdušné, pozemní)

Solidarita *ad hoc*

Řešení krizí,
budování kapacit

Zpravodajství

Systematické
a společné
vyhodnocování
hrozeb
a plánování pro
nepředvídané
události

Systematické
sdílení
zpravodajských
informací

Ad hoc analýzy
ohrožení

Interoperabilní
ozbrojené síly

Stálé složky
mnohonárodní
síly

Síly

Větší integrace
obraných sil

Podpora několika
kritickým
technologickým
oblastem

Kolaborativní
zadávací
zakázek

Evropské programy
k vývoji špičkových
technologií

Společné nákupy
mnohonárodních
schopností

Kritické technologie

Evropská agentura
pro výzkum v oblasti
obran

Společné
financování
a požitování
schopností

Schopnosti

Hlavní překážky spolupráce

Hlavní překážky pro národní vlády a důvody pro jejich neochotu spolupracovat s ostatním a jejich snahu zachovat si svoji suverenitu jsou následující:

- Nedostatek důvěry;
- Rozdílná úroveň ambicí jednotlivých členských států;
- Partnerství a (ne) spolupráce členských států NATO a EU;
- Role specializace (by default-vynucená, by design-systematická);
- Zadávání zbrojních zakázek přímo domácím výrobcům – Francie 97%, Německo 92%, Itálie 89% atd. V ČR je to cca 20%
- EU-pouze 14% společná výzbroj (z 35%) a 9% na VaV (z 20%)

Některé otázky k zamyšlení

1. Jaká je závaznost rozhodnutí pro budování společných vojenských kapacit a zároveň vymahatelnost při porušení povinnosti. S tím souvisí dosažení politického konsenzu všech demokratických stran v parlamentech a z toho plynoucí dlouhodobost řešení např. při změně politických stran v parlamentu;
2. Jak vyřešit problém a připravit opatření, kdy z objektivních důvodů nemůže druhý stát nebo skupina států plnit své povinnosti;
3. Úprava zákonů a v některých případech i ústavy, tedy přenesení odpovědnosti za obranu zejména vlastního území na jiný stát a opačně, převzetí odpovědnosti za obranu nebo použití vojsk pro plnění úkolů ve prospěch jiného státu aniž by bylo nutné použít zdlouhavé postupy parlamentu atd.;
4. Vyřešení otázek financování, ale také podílu na případném zisku (benefitu), který nemusí být nutně vždy finanční;
5. Jak kompenzovat výrobu nebo jinou produkci při utlumení výroby určitého zbraňového systému nebo segmentu.

Shrnutí

- Základem pro efektivní rozvoj a sdílení vojenských schopností je dlouhodobé plánování a z něj vycházející střednědobý plán pro každý členský stát;
- Problémem byl nejistý a neustále se měnící zdrojový rámec a nejasnost dlouhodobých záměrů modernizace a výstavby ozbrojených sil.
- Problémem v ČR je ale v současnosti pomalost strategických nákupů dle schváleného zadání - efektivní vynakládání zdrojového rámce;
- Hlavní úkol pro členské státy NATO a EU je propojit iniciativy PESCO a také SD s národním plánovacím procesem;
- Nejistá budoucnost projektů – vliv pandemie COVID 19
- Akcelerace projektů – válka na Ukrajině.

Doporučené studijní zdroje

- NATO HQ. Multinational Projects. Brusel, June 2014. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_06/20140602_140602-Media-Backgrounder_Multinational-Projects_en.pdf
- NATO HQ. NATO 2030. United for a new Era. 67 s. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf
- EK. Diskusní dokument o budoucnosti Evropské obrany. Brusel, červen 2017. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-defence_cs.pdf
- EU. PESCO (on-line). [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.pesco.europa.eu/>
- PETRÁŠ, Zdeněk. KUBEŠA, Milan. Perspektivy tvorby společných evropských sil. Brno, 2017. 87 s. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.unob.cz/cbvss/Documents/publikace/Perspektivy%20tvorby.pdf>
- MO ČR. Desatero MO pro obranu. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/desatero-pro-obranu.pdf>
- Rada EU. Strategický kompas. [cit. 2022-04-08]. 47 s. Dostupné z: [pdf \(europa.eu\)](#)

Univerzita
obraný

Centrum bezpečnostních
a vojenskostrategických studií

cbvss.unob.cz

Děkuji za pozornost Otázky?